

Crowdsourcing som möjlighet och problem

Att lägga ut delar av kulturarvsinstitutionernas arbete på frivilliga genom så kallad "crowdsourcing" kan verka lockande, inte bara för chefer utan också för personal som brinner för att öka användarnas inflytande och engagemang på sina institutioner. Här vänder och vrider Daniel Gunnarsson på crowdsourcing-fenomenet utifrån sina erfarenheter från det danska projektet arkitekturbilleder.dk.

Text: Daniel Gunnarsson

Illustration: Balsam Karam

Det sägs att nöden är uppfinningens moder. Idag är bibliotek och bibliotekarier kanske mer än någonsin i en situation där vi på gott och ont tvingas tänka i nya banor för att få våra resurser att räcka till, samtidigt som vi ständigt är i en process där vi kämpar med att berättiga och försvara vår existens.

Att involvera användarna av biblioteken har under en längre tid varit ett ledord och mål som präglat många bibliotek och bibliotekarier. Genom de senaste tio åren har vi sett många spännande projekt inom ABM/GLAM-sektorn som tar involvering av användare och frivilliga till en helt ny nivå. Jag rekommenderar den nyligen utkomna antologin *Crowdsourcing our Cultural Heritage*, som innehåller en översikt, analys och diskussion av några av de mest banbrytande projekten.¹

Som bibliotekarie på Det Kongelige Danske Kunstakademis Skoler for Arkitektur, Design og Konservering (KADK) tog jag själv initiativ till att lansera ett crowdsourcing-projekt för databasen arkitekturbilleder.dk hösten 2012. Arkitekturbilleder.dk är en bilddatabas med fotografier av modern dansk arkitektur som startade redan 2002 med avsikten att fungera som ett visuellt uppslagsverk för arkitektstuderande och andra med intresse för dansk arkitektur. Inspirationen till att lansera ett crowdsourcing-projekt kom från att jag under några år med fascination följt den utveckling och genomslag som crowdsourcing fått. Begreppet myntades redan 2006 av journalisten Jeff Howe.² Wikipedia, Flickr commons och projekt som lanserades genom Zooniverse.org betraktas som några av pionjärerna och som de mest omfattande. I Danmark har jag följt och engagerat mig i lyckade projekt

Tivolis konsertsal, Mogens Zielers fasadutsmyckning.
Foto: Henriette Sjøgreen Kristensen

som Væggen, Politiets registerblade, Danmark set fra luften och 1001 fortællinger,³ för att nämna några.

Vårt crowdsourcing-projekt för arkitekturbilleder.dk har också gått över all förväntan. Projektet har fått ett stort genomslag och inneburit att vi fått mer trafik och uppmärksamhet, vilket såklart är en framgång som vi är mycket stolta över, men när jag reflekterat över utvecklingen och framtiden så ger det en något bitter eftersmak och en viss oro infinner sig.

När arkitekturbilleder.dk lanserades i 2002 fram till 2012 var det alltid minst en heltidsanställning totalt som gick till att driva och utveckla arkitekturbilleder.dk. Från det att jag blev anställd 2009 och fram till 2012 arbetade jag tätt till-

1. Ridge, Mia. (2014). *Crowdsourcing our cultural heritage*. Farnham: Ashgate.
2. Howe, Jeff. (2006). "The rise of Crowdsourcing". *Wired*, 14.06.

3. Se <http://www.vaeggen.copenhagen.dk/>,
<http://www.politietsregisterblade.dk/>, <http://www.kb.dk/danmarksetfraluften/> och <http://www.kulturarv.dk/1001fortaellinger/>.

Tivolis konsertsal, detalj från konsertsalen. Foto: Henriette Sjögren Kristensen

sammans med arkitekt/fotograf och IT-utvecklare för att förbättra gränssnitt och att göra arkitekturbilder.dk mer användarvänlig. Redan då diskuterades om vi kunde involvera våra användare mer. Vi diskuterade bland annat att besökare kunde bidra med sina versioner av byggnaderna som är med i arkitekturbilder.dk genom att skicka in sina egna bilder genom en app.

Det hela fick dock en mycket snabb vändning när vi våren 2012 gick igenom skolan och bibliotekets största besparing någonsin, en besparing som drabbade både personal och verksamhet. Arkitekturbilleders "hovfotograf" Andreas Trier Mørch gick i pension, och för bibliotekets del innebar det en relativt smärtfri lösning på besparingskraven, men det satte arkitekturbilder.dk i ett stillestånd. Vi kunde inte längre uppdatera databasen med fler byggnader och bilder eftersom vi inte fick utlysa tjänsten.

Vid denna tidpunkt fanns ungefär 7000 bilder på 700 registrerade byggnader i databasen och en jämn och årligen stigande ström av besökare, ungefär lika många som vi hade fysiska besökare på biblioteket per år, det vill säga 40 000. Men databasens styrka har alltid varit att vi kombinerat de allra senast uppförda byggnaderna med dokumentation av äldre klassiker. Vi tillgängliggjorde de mer obskyra verk som inte går att hitta genom Flickr och Google Images. Utan

uppdateringar stannade dock databasen av och det kändes som att tio års arbete skulle sluta i ett arkiv som snabbt skulle falla i glömska. Skrämnd av tanken var det närmast i desperation som jag frågade vår dåvarande chef om jag inte kunde använda vår hemsida, skolans intranät och andra forum till att söka efter frivilliga fotografer med arkitektbakgrund som kunde bidra med bilder.

Annonserna och de efterföljande intervjuerna vi höll med intresserade bekräftade arkitekturbilder.dk:s status och användbarhet som ett verktyg för arkitektstuderande såväl som praktiserande arkitekter. De var allihop tidigare besökare och ville dels vara delaktiga med sina foton i ett formellt forum, men var också motiverade till att vara med och säkra arkitekturbilder.dk:s överlevnad och framtid. När vi nu drygt två år senare summerar projektet kan vi se att det varit en succé och vi har totalt fått över 240 nya byggnader och över 3000 nya bilder från 18 olika fotografer.

Men varför då den bittra eftersmaken? Jag fick uppslaget och inspirationen till projektet genom andra crowdsourcing-projekt, men själva lanserandet kom ur desperation. Den diskussionen som jag hoppas väcka med denna artikel – och som jag saknat när man pratar om involverande av frivilliga och utvecklande samarbete med användare – är hur man

Danskapellet. Foto: Henriette Sjögren Kristensen

finner en rimlig balans. Hur många biblioteksuppgifter och bibliotekstjänster kan ersättas av frivilliga krafter?

Hur kan vi i vår profession säkra att metoden används för att berika och utveckla våra samlingar och institutioner och inte som en besparingsmetod eller en nödtåtgärd? Vi vill gärna inspirera och uppmuntra andra till liknande projekt, men samtidigt finns det en risk att metoden kan komma att användas i fel syfte där man drar ner på tjänster och ersätter dem med de frivilliga krafter som finns tillgängliga.

De frivilliga krafterna är dessutom omöjligt oändliga. Om fler och fler ABM-institutioner lanserar projekt där man inbjuder och involverar frivilliga, uppstår konkurrens. För att inte tala om lockelsen från alla de kommersiella projekt som lanseras och som dessutom kan ge betalt, hur kan vi förhålla oss till det?

Jag finner trots allt stort hopp och tilltro till framtiden efter att ha läst Trevor Owens artikel där han menar att det är inom den kulturella sektorn som involverandet av frivilliga har störst chans att fungera och skapa en delaktighet som sträcker sig över en längre tid och ge framgångsrika projekt:

People get meaning from doing things that matter to them. They find a sense of belonging by being part of something bigger than themselves. Projects that can tap into these identities and purposes while providing meaning to people's

lives are projects that – far from exploiting people – can provide a way for them to connect with each other and make meaningful contributions to the public good.⁴

Lästips

En introduktion till Crowdsourcing our Cultural Heritage av Mia Ridge: <http://www.ashgate.com/pdf/SamplePages/Crowdsourcing-our-Cultural-Heritage-Intro.pdf>

”Crowd-Sourcing Scoping Study” av Stuart Dunn & Mark Hedges: <http://crowds.cerch.kcl.ac.uk/wp-content/uploads/2012/12/Crowdsourcing-connected-communities.pdf>

Brooklyn Museum-projekten Click, Split Second och GO!: <http://www.brooklynmuseum.org/community/blogosphere/projects-staff/>

British Library Collaboration – Metadata Games: <http://www.metadatagames.org/british-library/>

4. Owens, Trevor. (2013). ”Digital Cultural Heritage and the Crowd”. Curator: The Museum Journal. 56(1): 121–130.